

**VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „VILTĖNĖ“
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS IR STEBĖSENOS
VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus lopšelio-darželio „Viltėnė“ (toliau - Darželis) Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos ir stebėsenos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Dėl patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašo tvirtinimo 2016m. birželio 30d. Nr. 30-1602, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis 2017 m. kovo 22 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-190, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.
2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti ugdymo įstaigai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.
3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių prevencijos vykdymo priemones ir būdus.
4. Tvarkos aprašo tikslas – siekiant ugdyti pozityvų ugdytinių elgesį, sukurti draugišką, saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, Darželio, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir patyčioms.
5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:
  - 5.1. Į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;
  - 5.2. kiekvienas Darželio administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;
  - 5.3. Darželio darbuotojai veiksnių imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų.
6. Su Darželio nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami Darželio darbuotojai ir tėvai (globėjai).
7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:
  - 7.1. smurtą patyręs asmuo – asmuo, prieš kurį panaudotas smurtas artimoje aplinkoje, taip pat vaikas, tapęs smurto artimoje aplinkoje liudininku ar gyvenantis aplinkoje, kurioje buvo smurtauta.
  - 7.2. smurtas – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.
  - 7.3. išskiriamos keturios smurto prieš vaikus formos: fizinis smurtas, psichologinis smurtas, seksualinis smurtas, nepriežiūra.
  - 7.4. smurtautojas – asmuo, smurtaujantis artimoje aplinkoje.
  - 7.5. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;
  - 7.6. patyčios gali būti žodinės, fizinės, socialinės, elektroninės;
  - 7.7. patyčias patiriantis asmuo (ugdytinis, suaugęs), iš kurio yra tyčiojamasi;

7.8. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

7.9. patyčių/smurto prevencija - veikla, skirta jų rizikai mažinti, imantis Darželio bendruomenės narių (ugdytinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų)) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

7.10. patyčių/smurto intervencija – visuma priemonių, taikoma visiems patyčių dalyviams. Tai Darželio vadovo, pavaduotojų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Darželio darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

7.11. patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos Darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

8. Darželis, vykdydamas veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją:

8.1 rengia pareigybių aprašus, kuriuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo(si) aplinkos puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias;

8.2 bendradarbiauja su ugdytinių tėvais (konsultuoja, informuoja patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos Darželyje kūrimo klausimais, įtraukia į priemonių planavimą ir įgyvendinimą), vietos bendruomenę, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ir organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

II. SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA DARŽELYJE

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – smurto, patyčių situacijos darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, Darželio bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuojant aktualias problemas.

10. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Darželio vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių auklėtojai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, o jos vykdyme dalyvauja visi Darželio bendruomenės nariai.

11. Darželio vadovas yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio Darželio patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą bendruomenei ir vykdymą.

12. Darželio vadovas smurto ir patyčių prevencijos grupės nariais paskiria tris Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

12.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės bendruomenės narių apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

12.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių auklėtojų ar direktoriaus pavaduotojo ugdymui dėl Darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę;

12.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

12.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

12.5. teikia siūlymus Darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

12.6. teikia siūlymus Darželio vadovui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

12.7. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

13. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA DARŽELYJE

14. Visais įtariamų ir realių smurto/patyčių atvejais kiekvienas Darželio darbuotojas reaguodamas:

14.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą, patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

14.2. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus ar darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

14.3. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių/smurto atvejis;

14.4. tiesiogiai informuojant vieną iš smurto ir patyčių prevencijos grupės narių apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą, patyčias formą (Priedas Nr. 2).

14.5. ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo pedagogas toliau stebi situaciją, bendradarbiaujant su Vaiko gerovės komisija imasi poveikio priemonių.

15. Gavus informaciją apie patyčias/smurtą Vaiko gerovės komisijos pirmininkas:

15.1. užpildytą formą registruoja smurto ir patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas Vaiko gerovės pirmininko kabinete);

15.2. imasi spręsti smurto ar patyčių situaciją;

15.3. nedelsiant praneša mokyklos direktoriui, kuris priima sprendimą dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo.

15.4. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

15.5. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja smurto ir patyčių prevencijos grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį.

16. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

16.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.2. informuoja Darželio direktorių apie esamą situaciją;

16.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

17. Darželio bendruomenės narys, įtaręs ar liudijęs smurto atvejį, ar gavęs apie jį pranešimą, informuoja Darželio direktorių.

18. Išaiškėjus smurto atvejui Darželio direktorius informuoja smurtą patyrusio (patyrusių) vaiko (vaikų) tėvus (globėjus, rūpintojus), vaiko teisių apsaugos skyrių ir/ar policiją.

19. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria švietimo darbuotojai, Darželio vadovas apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša pedagoginei psichologinei tarnybai. Švietimo įstaigos darbuotojams psichologinė pagalba neatlygintinai pradeda teikti nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento atvykus į psichologinę-pedagoginę tarnybą.

20. Smurtas užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

21. Smurtautojas, padaręs žalą žmogaus sveikatai, turtui, aplinkai, taip pat padaręs neturtinę žalą, privalo ją atlyginti smurtą patyrusiam asmeniui Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

23. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė tėvų ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją Darželyje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.